معاونت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی کرمان

طرح دوره

تدریس بالینی

کارشناسی ارشد آموزش پزشکی

کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.

درس تدریس بالینی

۱. مشخصات و شناسنامه درس

- **عنوان درس:** روش‌های تدریس بالینی
- **مقطع و رشته تحصیلی:** کارشناسی ارشد آموزش پزشکی
- **تعداد و نوع واحد:** ۲/۵ واحد (۱ واحد نظری: ۱۷ ساعت + ۱/۵ واحد عملی: ۳۴ ساعت)
- **نیمسال تحصیلی:** نیمسال سوم دوره(آخرین بازنگری تابستان ۱۴۰۵)
- **دانشگاه / دانشکده:** دانشگاه علوم پزشکی کرمان - مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی (EDC)
- **سامانه مدیریت یادگیری (LMS): سامانه مروارید**
- **نحوه ارائه:** ترکیبی (حضوری / غیرحضوری)

مشخصات اساتید مسؤول:

نام	نام خانوادگی	گروه	شماره تماس
سارا	شفیعان	آموزش پزشکی	۰۳۴۳۱۳۲۵۳۴۵

۲. توصیف درس

محیط بالینی بستر اصلی آموزش علوم پزشکی است که به دلیل پویایی بالا، حضور بیمار و غیرقابل‌پیش‌بینی بودن موقعیت‌ها، نیازمند مهارت‌ها و رویکردهای پداگوژیک خاصی است. این درس با هدف توانمندسازی دانشجویان کارشناسی ارشد آموزش پزشکی در تحلیل، طراحی، اجرا و ارزشیابی انواع روش‌ها و موقعیت‌های تدریس در بالین (نظیر تدریس کنار تخت بیمار، گزارش صبحگاهی، آموزش سرپایی، مهارت‌های پروسیجرال و کاربست تمرین تأملی) طراحی شده است.

۳. اهداف آموزشی

الف) هدف کلی:

تحلیل اصول، مفاهیم و نظریه‌های حاکم بر یادگیری بالینی؛ توانمندی در طراحی، اجرا و ارزشیابی شیوه‌های مختلف تدریس بالینی و ایفای نقش مؤثر به عنوان مدرس/راهنمای آموزشی در محیط‌های بالینی.

کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.

ب) اهداف اختصاصی:

- **حیطه شناختی:**
  - تبیین تفاوت‌های بنیادین تدریس بالینی با تدریس در کلاس‌های نظری.
  - تشریح ویژگی‌های محیط یادگیری بالینی اثربخش و عوامل ارتقاء یا تضعیف‌کننده آن.
  - تحلیل ساختار، کارکرد و چالش‌های موقعیت‌های مختلف یادگیری در بالین (*Bedside, Morning Report, Journal Club, Grand Round, Ambulatory Care* و...).
  - شرح الگوها و مدل‌های تدریس بالینی (مانند *One-Minute Preceptor (OMP)* و *SNAPPS*).
- **حیطه روانی-حرکتی (مهارتی):**
  - اجرای آموزش کنار بالین (*Bedside Teaching*) با استفاده از مدل‌های ساختاریافته (حداقل ۸۰٪ مراحل مدل *SNAPPS*).
  - تسهیل و نقد ساختار جلسات گزارش صبحگاهی و ژورنال کلاب بالینی.
  - طراحی سناریو و اجرای تدریس مبتنی بر مورد (*Case-Based Teaching*) و کار با بیمار استاندارد/شبیه‌سازی‌شده (*SP*).
  - آموزش مهارت‌های عملی/پروسیجرال بر اساس مدل‌های چندمرحله‌ای (مانند مدل ۴ مرحله‌ای پیتون).
  - تدوین لاگ‌بوک تأملی (*Reflective Logbook*) مبتنی بر تجارب تدریس بالینی.
- **حیطه عاطفی:**
  - درک حساسیت و اهمیت شأن بیمار و رعایت کامل اخلاق حرفه‌ای در حین آموزش بالینی.
  - استقبال از بازخورد سازنده و تعهد به یادگیری مادام‌العمر و خودارزیابی مداوم.

۴. استراتژی‌ها و روش‌های یاددهی-یادگیری

- کلاس وارونه و مطالعه پیشین منابع
- سخنرانی تعاملی و پرسش و پاسخ
- یادگیری مبتنی بر پروژه و سناریو
- شبیه‌سازی، ایفای و میکروتدریس
- مشاهده، تحلیل ویدئوهای آموزشی و بازدیدهای ساختاریافته بالینی

کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.

۵. جدول زمان‌بندی و سرفصل جلسات (۱۶ جلسه)

جلسه	عنوان و سرفصل نظری (۱ ساعت)	فعالیت عملی، شبیه‌سازی و کارگاهی (۱/۵ ساعت)
۱	مفهوم، اصول و تعاریف تدریس بالینی؛ تفاوت با آموزش نظری	مشاهده، تحلیل و نقد فیلم‌های نمونه تدریس بالینی
۲	ویژگی‌ها، چالش‌ها و ایجاد محیط یادگیری حمایتی در بالین	بازدید ساختاریافته از بخش‌های آموزشی و چک‌لیست فضا
۳	ویژگی‌ها، نقش‌ها و شایستگی‌های اساتید بالینی کارآمد	مصاحبه هدفمند با مدرسان بالینی برتر و استخراج تجارب
۴	برنامه‌ریزی، طراحی آموزشی و تدوین طرح درس در بالین	تمرین طراحی یک سناریو و جلسه فرضی تدریس بالینی
۵	طبقه‌بندی و تنوع موقعیت‌های یادگیری در عرصه بالینی	تحلیل موردی موقعیت‌های مختلف تدریس در بخش‌ها
۶	تدریس کنار بالین (*Bedside Teaching*): اصول، چالش‌ها و مدل‌ها	شبیه‌سازی تدریس کنار تخت بیمار با استفاده از مدل *SNAPPS*
۷	گزارش صبحگاهی (*Morning Report*): ساختار، اهداف و مدیریت جلسه	مشاهده، ارزیابی و نقد و تحلیل جلسات گزارش صبحگاهی ضبط‌شده
۸	ژورنال کلاب بالینی (*Journal Club*): ارزیابی نقادانه مقالات	اجرای عملی یک جلسه ژورنال کلاب با مشارکت فراگیران
۹	تدریس مبتنی بر مورد (*Case-Based Teaching - CBT*)	تدوین سناریوی بالینی و اجرای تدریس مبتنی بر مورد
۱۰	کاربرد بیمار استاندارد/شبیه‌سازی‌شده (*SP*) در آموزش بالینی	تمرین هدایت‌شده مصاحبه، شرح حال و تعامل با بیمارنما
۱۱	آموزش و تدریس در اتاق عمل و محیط‌های پروسیجرال	شبیه‌سازی آموزش یک پروسیجر بر اساس مدل ۴ مرحله‌ای پیتون
۱۲	آموزش در محیط‌های سرپایی و درمانگاه‌ها (*Ambulatory Teaching*)	طراحی پروتکل و مدل آموزش سریع در درمانگاه‌های شلوغ
۱۳	گراند راند (*Grand Round*): اهداف، ساختار و پویایی جلسه	مشاهده ساختاریافته، تحلیل تعاملات و نقد جلسه گراند راند
۱۴	آموزش از راه دور، تله‌مدیسین و مشاوره‌های تلفنی بالینی	شبیه‌سازی مشاوره تلفنی/مجازی بالینی با ارائه بازخورد سازنده
۱۵	تمرین و تفکر تأملی (*Reflective Practice*) در آموزش بالینی	نگارش و تحلیل لاگ‌بوک تأملی (*Reflective Logbook*)
۱۶	آموزش در آزمایشگاه مهارت‌های بالینی (*Skill Lab*) و جمع‌بندی	اجرای میکروتدریس مهارت‌های بالینی به هم‌گروهی‌ها و جمع‌بندی

کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.

۶. تکالیف و وظایف دانشجویان

- مطالعه قبلی و حضور فعال: مشارکت در مباحث آنلاین (سامانه مروارید) و جلسات حضوری.
- گزارش‌های عملی: تهیه و ارسال حداقل ۵ گزارش تحلیلی-انتقادی از موقعیت‌های واقعی تدریس بالینی در بیمارستان‌های آموزشی.
- میکروتدریس (تدریس در مقیاس کوچک): اجرای یک تدریس ۱۵ دقیقه‌ای شبیه‌سازی‌شده با اخذ بازخورد از همتایان و استاد.
- پروژه پایانی: طراحی یک بسته جامع طرح درس بالینی (*Clinical Course Plan*) برای یکی از بخش‌ها یا موضوعات بالینی.

۷. نحوه ارزشیابی دانشجو

ردیف	مؤلفه ارزشیابی	درصد نمره	توضیحات
۱	آزمون کتبی پایان‌ترم	۴۰٪	سنجش دانش شناختی، استدلال تحلیلی و حل مسئله
۲	فعالیت‌های عملی و گزارش‌ها	۳۰٪	ارائه ۵ گزارش بالینی، اجرای میکروتدریس و شبیه‌سازی‌ها
۳	پروژه پایانی	۲۰٪	کیفیت، نوآوری و ساختار طرح درس بالینی تدوین‌شده
۴	مشارکت کلاسی و تمرین تأملی	۱۰٪	حضور مؤثر، فعالیت در سامانه مروارید و نگارش لاگ‌بوک
کل	**مجموع نمره**	**۱۰۰٪**	**(معادل ۲۰ نمره)**

۸. منابع و مراجع آموزشی

1. Dent, J. A., Harden, R. M., & Hunt, D. (2021). *A Practical Guide for Medical Teachers* (6th ed.). Elsevier.
2. Swanwick, T., Forrest, K., & O’Brien, B. C. (2019). *Understanding Medical Education: Evidence, Theory, and Practice* (3rd ed.). Wiley-Blackwell.
3. Delany, C., & Molloy, E. (2018). *Learning and Teaching in Clinical Contexts: A Practical Guide*. Elsevier Health Sciences.
4. Sherbino, J., & Frank, J. R. (2020). *Educational Design: A CanMEDS Guide for Educational Leaders*. Royal College of Physicians and Surgeons of Canada.

کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.

5. Ramani, S., & Leinster, S. (2008). *AMEE Medical Education Guide No. 34: Teaching in the clinical environment*. Medical Teacher, 30(4), 347-364.
6. مقالات منتخب از مجلات معتبر آموزش پزشکی (*Academic Medicine, Medical Education, BMJ*) و پورتال *MedEdPORTAL*.

کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.